

“Penso que l'islam pot reformar-se”

Al Canadà viu una periodista musulmana, feminista i lesbiana, Irshad Manji, que ha escrit un llibre per demostrar que l'islam es pot reformar a partir d'una lectura progressista i tolerant de l'Alcorà. Diu que, arran del llibre, editat en català per Proa i distribuït per Internet en àrab, apareixen joves reformistes als països musulmans.

Irshad Manji (Uganda, 1968), periodista i escriptora canadenc de família asiàtica musulmana, ha publicat un llibre destinat a demostrar que l'islam manipula l'Alcorà i que es pot seguir Al·là i ser una dona moderna i lesbiana. El llibre, traduït a tot el món lliure, l'ha editat Proa amb el títol *Els problemes de l'islam. Una veu per la tolerància i el canvi*.

—Us presenteu com una musulmana moderna que lluita contra la interpretació dominant de l'Alcorà. Però no penseu que el vostre llibre demostra que han de canviar molt les coses perquè els països musulmans permetin l'existència de musulmans moderns?

—Crec que la visió liberal que exposo i defenso es pot portar a terme. Contra els que creuen que l'islam és incapaç de reformar-se, jo demostro el contrari.

—Però una cosa és reformar una musulmana canadenc i una altra, un musulmà que viu en un país musulmà.

—Però fins ara ni tan sols es pensava que es podia reformar l'ensenyament de l'Alcorà. Ara apareixen grups de joves musulmans americans que han descobert que la lectura que en fa l'islam és tendenciosa i falsa. I creixen tan de pressa que avui són més optimista que quan vaig fer el llibre. El món encara no ha analitzat prou l'islam.

—Però no s'ha produït el fenomen contrari? L'islam violent actua fora de les seves fronteres i s'ha fet més dur, masclista, intolerant.

—Sí, en efecte. Però crec que aquesta observació no contradïu l'esperit del llibre. El nombre de morts causats pel terrorisme islàmic ha crescut, al mateix temps que el Vaticà ha renunciat a l'antisemitisme. I això demostra que no hi ha cap religió inamovible, fins i tot la que proclamava la infal·libilitat del sant pare. Demostra el que es pot fer si parlem de les qüestions en veu alta, i això és el que ara es comença a fer amb l'Alcorà.

—Deixem de banda el Vaticà. Ara que l'islam és més radical, sou optimista. Com s'entén?

—Ho sóc perquè per primera vegada veig grups de joves musulmans que trenquen el seu silenci i qüestionen la situació. Finalment hi ha un debat ideològic dins l'islam. Una nova generació de musulmans parla contra l'imperialisme dins el mateix islam. Aquesta és la bona notícia. La guerra d'avui, de cada dia, no és entre l'occident i l'islam, sinó dins de l'islam.

—Es dona a tot l'islam, aquest procés?

—Sí. Absolutament. Uns exemples: a Indonèsia, dos partits van començar una campanya per reintroduir la llei islàmica, la xària, però ben aviat hi van desistir perquè van adonar-se que perdrien vots. A Malàisia, hi ha un moviment creixent pel secularisme liderat bàsicament per joves i el rei va anunciar fa poc la reforma de la xària per abolir la poligàmia i donar drets a les dones. L'Alcorà hi ha estat reinterpretat per afavorir les dones.

I ara, arran de l'aparició del meu llibre, sorgeixen joves reformistes en di-

versos indrets, com l'Índia, Jordània i Egipte.

—Es pot parlar d'un moviment?

—No. No sé si està tan avançat. Però sí que hi ha una fam profunda de canvi i moltes persones comencen a liderar els canvis dins dels seus països.

—S'ha pogut publicar el vostre llibre en àrab?

—No. Cap editor no gosaria. Però uns nois musulmans em van dir que, com Luter, que va servir-se de la impremta, nosaltres podem servir-nos de la tecnologia moderna. Gràcies a Internet, graven el llibre en un disquet i el poden llegir a casa amb absoluta seguretat.

—Es pot canviar la interpretació de l'Alcorà sense canviar la societat? La duresa de les regles serveix per a controlar una societat primària. És la garantia de l'ordre.

—Dins el món àrab, no. Però en el llibre plantejo un pla per canviar les societats àrabs d'una manera realista, no utòpica, que porti a aplicacions més flexibles de l'Alcorà, i crec que tot això ha de començar per la dona àrab, amb els microcrèdits. Si les dones poden tenir diners i alfabetitzar-se i ensenyar als seus fills a llegir i escriure, el canvi és possible.

—El conflicte amb Israel ha radicalitzat l'islam o s'hagués radicalitzat igualment sense l'existència d'Israel?

—Hi ha intervingut. El conflicte evidentment ha tingut la seva influència. Però el conflicte no és l'arrel de la radicalització. Abans de la CIA, abans del colonialisme europeu, els musulmans s'han imposat la llei marcial a si mateixos i val la pena recordar que han estat torturats i morts més musulmans per altres musulmans que pels israelians o altres exèrcits estrangers. Dels 150.000 morts a la guerra civil del Líban, molts eren palestins, deu vegades més dels palestins que han mort a mans dels israelians. A la fi del 1990, durant el procés de pau, esperançador, l'autoritat palestina encara demanava màrtirs i odi contra Israel. No es pot donar tota la culpa a l'ocupació. Com va dir un palestí de Gaza, pateixen dues ocupacions, la militar israeliana i la ideològica dels

JORDI PLAY

"Fins ara no es pensava que es podia reformar l'Alcora que s'ensenya, i ara ja hi ha grups de joves musulmans que han descobert que se n'ha fet una lectura retrògrada."

seus líders. No podran tenir un estat independent fins que les dues ocupacions no acabin.

—El successor d'Arafat serà Arafat?

—No ho crec, però el risc sempre existirà i més si parlem d'una regió tan imprevisible com l'Orient Pròxim. Hi ha tant malestar entre els palestins sobre la vida que porten que fins i tot els que volen continuar la lluita contra Israel saben que això implica impedir un futur als seus fills. Saben que pel propi interès han de començar un nou procés de pau, procés que no dependrà només d'ells. Tampoc només d'Israel, sinó dels Estats Units, que han d'aconseguir més d'Israel, com ara que s'acabin les ocupacions.

—Quin seria el risc?

—El perill és que esclatin moltes lluites entre faccions i que es creï un buit de poder. En aquest cas, les organitzacions terroristes, les més ben organitzades, podrien ocupar el buit, i llavors la radicalització de l'islam seria encara pitjor.

—Què penseu sobre la decisió de França de prohibir el vel a l'escola?

—Si una dona islàmica el vol dur, cal defensar el seu dret, però la qüestió és una altra: qui tria posar-se'l? Fins i tot dins de la comunitat islàmica francesa no és una elecció lliure, de la do-

na. La majoria de dones musulmanes, segons una enquesta prèvia a la llei, donava suport a la prohibició, no perquè s'oposessin al vel sinó perquè s'oposen a la imposició familiar i a la humiliació que se'n deriva si no se'l posen. En aquest context, el Govern francès té raó, perquè les noies necessiten tenir el dret de decidir. Un cop hagin deixat l'escola i siguin prou adultes, seran lliures per decidir-ho. Però quan són joves és fàcil ser manipulades pel pare o el germà. Penso que la llei —i el compromís— és bona. No és ideal, però realista.

—Si l'Alcorà que s'ensenya és el radical i intolerant, els països demòcrates no haurien de prohibir-lo i tancar les mesquites de la mateixa manera que cal prohibir els grups feixistes i antidemocràtics, a l'espera que es faci la reforma que propugneu?

—Seria contraproductiu. Si es fes, l'ensenyament radical es faria d'amagat, per tant, serà difícil controlar-lo i s'accentuaria el problema. I en segon lloc, com que l'Alcorà pot tenir una interpretació progressista, el que haurien de fer els governs és donar suport als musulmans que s'oposen a les interpretacions fonamentalistes.

Lluís Bonada